

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE

FEBRIBVS COM-
POSITIS,

QVAM

AVCTORITATE

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

IN ALMA ET PERANCIQVA HIERANA

SVB PRÆSIDIO

DN. D. JOH. HIER. KNIPHOFII,

ANAT. CHIRVRG. ET BOTAN. PROF. PVBL. FAC. MED. ASSESS. ORD.
ACAD. CÆSAR. NAT. CVRIOS. COLLEGÆ,

PATRONI ET PROMOTORIS SVI ÆTATEM
COLENDI,

PRO LICENTIA

SVMMOS IN ARTE MEDICA HONORES
ET IMMVNITATES

LEGITIME IMPETRANDI

H. L. Q. C.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR FT RESPONDENS

JO. HVGO FRANCISCVS SPOENLA,

THRINGO-VIPPACENSIS.

DIE XVI. JVLII MDCCXLVI.

ERFORDIAE

Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.

DISSERTATIONIS INAUGVRALIS
MEDICÆ
DE
FEBRIBVS COMPOSITIS
SIVE
CONTINVO-PERIODICIS
PROLOQVIVM.

Innumera in hoc universo dantur morborum, ærumnarum ac malorum myriades, quæ, ob admissum à protoplastis nostris peccatum in paradyso, in miseram primorum parentum propaginem retundârunt, ita quidem, ut homo à primis ferè incunabulis ærumnis ac doloribus natus esse videatur; nulla enim inter millenas corporis humani partes, quamvis minima & subtilissima fibra sit, adnotari

potest, quæ non sexcentis morborum & malorum cruciatibus videatur esse obnoxia, quorum non alia fatorum causa, nisi diversa & maxime ad corruptionem prona, quæ machinam humanam constituunt, elementa conjecturari queunt. Quamvis enim ista inter principia modo planè mirabili combinata aliqua deprehendatur connexio, minus tamen arctam & durabilem eam esse, quotidiana nobis experientia monstrat, cum, accedente vel levissimâ alteratione tum micro-tum macrocosmica facillimè à se invicem recedant, alia aliis vim inferant, agant, & reagant, sese invicem resolvant, destruant ac corrumpant. Sileo proinde tot rebelles morborum chronicorum series, quæ sua gradatim quidem facta, diris stipata symptomatibus exerunt incrementa; sed unice testor præcipites & repentinos febrium insultus, qui ab unico inducti, levissimo licet errore Diætico plenis sæpenumero flammis aestuant; exemplum nobis exhibent iracunda animi pathemata, quas quæso non progenerant noxias, dum omnes propemodum corporis partes tam efferrato interdum motu exagitant, ut in quibusdam

dam partium tremores diu satis perennantes. in aliis spasmi ac convulsiones exoriantur; ubi verò virus acerbitalis suæ effundere nequeunt, magis viscera, præsertim hepar, motu spastico constringuntur, ut major bilis quantitas effundatur in intestina, in aliis Diarrhæas satis enormes, in aliis vero (ubi massæ sanguineæ partes biliosæ fuerint communicatæ) febres caustodeas, inflammatorias, & malignas producant. Porro, quam ingens non adfert detrimentum aëris frigidioris in partes corporis non bene tectas appulsus? nonne saluberrimum transpirationis actum inhibet, ut partes inutiles cujuscunque generis excrementitiæ, viis excretionis præclusis, in sanguine remaneant, alia conspurcent principia utilia, motus fermentativos sæpè numero excitent, febresque non rarò satis periculosas in scenam ducant? Prætereo ob materiam scribendi aliunde satis amplam & spatii parsimoniam plures alios, qui circa esculenta & potulenta, motum & quietem, somnum & vigiliis occurrere solent, errores diæreticos, quos innumera morborum genera è vestigiis illicò insequuntur. Cum itaque cor-

A 3

poris

poris elementa tam facile à suâ mixtione ac
 unione legitima dissolvantur, & secum diver-
 sam principiorum resolutionem diversos quos-
 que effectus pariant, ut motus modo massæ
 sanguineæ fermentativus continuus, modo in-
 termittens, modo uterque simul in uno sub-
 jectō deprehendatur; Thematis proinde inau-
 guralis loco febres compositas sive continuo-
 periodicas nobis selegimus, quarum naturam,
 indolem, causas, signa & curationem &c. la-
 tius dare sequentibus paginis allaboravimus;
 dummodo faxit præpotens Numen, cui pro-
 concessa hætenus corporis nostri ac mentis in-
 columitate, & laborum academicorum bene-
 dictione profundissimas grates persolvimus, ut
 hicce labor in multorum utilitatem cedat, ver-
 tatur atque desinat.

CAPVT I.

De febre quotidiano-Continuâ.

§. I.

Qui in observandâ & hætenus confirmatâ con-
 suetudine antiquitatis venerandæ vestigia pre-
 munt, paulo attentiori animo in ipsis rerum
 essentias primamque omnium scaturiginem inquirere
 amant;

amant; non irritam sanè ponunt operam, cum rerum nomina rite indagasse sit fere dimidiam illarum cognitionem impetrasse; hâc de causâ in speciminis nostri inauguralis exordio pro more & ordinis necessitate febris quotidiano-continuae Etymologiam indagandam esse hariolamur.

§. II.

Febris, quæ Græcis in BLANCARDI *Lexico Medico pag. 353.* appellatur. *πυρετος ἀπὸ τοῦ πυρός*, ab igne, quod naturam ignis æmuletur & salutare corporis humores igne quasi Vesuviano exurat, & exsiccet, Nomen quidam derivarunt à *Februo*, inusitato & barbaro vocabulo, quod & idem significat ac expurgo, quippe quod per principii vitalis ac naturalis salutare conamen ad expurgandos & eliminandos humores impuros corpori humano summè alias nocivos, quique pejo-rem excitare potuissent morbum, Febris excitetur. Fatemur quidem, per motus vitales se- & excretorios ea sæpe, quæ corpori fuerunt onerosa & nociva eliminari, interim experientia quotidiana & tot hominum testantur fata, morte, & non causarum noxiarum expurgatione finiri febres, hinc minus rectè à februo febris desumitur derivatio. Cum verò certum ratumque sit, in omni febre fervere & turgere massam sanguineam, quod efferatus corporis universi calor omnesque actiones satis superque demonstrant, potius à *ferveo* nostram volumus appellationem fortiri. Præterà cum febris nostra, de qua in præsentiarum agimus, præter motus sanguinis organico-fermentativos in uno continuo perdurantes novas in dies & peculiare periodos

dos verè intermittentes in lucem prodat, quotidiano-
continua appellatur.

§. III.

Primæva modo, ex quâ derivabatur morbus no-
ster, prælibata origine, quidem patet, cujus indolis no-
stra sit febris composita: ne tamen veterum violemus
scribendi methodum, sed philosophorum principia
imitemur, ad definitionem nos accersimus, quam se-
quenti subjicere possumus calculo: *Est scilicet febris
composita seu continuo-periodica, præter motus sanguinis or-
gastico fermentativos continuo perennantes novam quotidie
paroxysmum formans verè intermittentem, à fermento visci-
do-bilioso tum masse sanguineæ continuo inbærente, tum ad
illam quotidie certo tempore advecto dependens.*

§. IV.

Antequam verò ad causas & reliqua specialiora
pertractanda nos convertamus, subjecti habeatur ratio;
cujus triplicem theoria pathologica, quippe aliam mor-
bi, aliam causæ & symptomatum, aliam subjectorum
speciem nobis exhibet, quam si lubeat ad præsentem
febris compositæ tractationem applicare, *subjectum
morbi* miser constituet homo à teneris ad sexcenta mor-
borum & malorum genera natus; *subjectum causæ* erit
massa sanguinea, cum primis viis, præsertim ventricu-
lo, pancreate, glandulis meseraicis, non excluso hepate
& liene, in quibus in dies novum fermentum genera-
tur. *Subjectum verò symptomatum* existent corporis hu-
mani partes, in quibus tum actiones animales, tum vi-
tales, tum naturales peraguntur.

§. V.

§. V.

Ad causas dum progredimur, immediatam esse Fermentum Viscido-biliosum, tum continuo massæ sanguineæ inhærens, tum in dies in illam deductum, ex antecedentibus liquet; ut autem & veritate nitatur pertractatio nostra, & probemus fermentum esse tale, quale asseruimus, ex eo id concludere licet, dum febris ordinariè segnis & apparenter mitis observatur quod fieri minime posset, prædominium si obtinueret fermentum biliosum, quam rationem fortassis esse putamus, cur hunc morbum cum febre catarrhali haud raro confundant.

§. VI.

Mediata proximior est ipsa massa sanguinea partibus pituitosis, viscidis, mucidis, serosis, viscido plus minus immergis, biliosis conspurcata, verbo cacochymia phlegmatico-biliosa; cujus perversæ & noxiæ qualitates tum in sanguine tum dictis visceribus se- & excretoriis (cum non debite ibidem se- & excernantur) accumulatur, sufficienter in primis viis collectæ massæ sanguinis communicantur, interim in priores vacuos viscerum recessus fermentum de novo dimittitur, coacervatur, donec proportionata quantitas eruat è visceribus, cruori misceatur, novamque periodum in dies recurrentem apparere faciat. Equidem & mediata mali nostri causam formare poterit cacochymia bilioso-melancholica, dum scilicet partes aquosæ oleofo-alcalicæ bilis nomine insignitæ cum acidis terrestribus combinatæ tam in massa sanguinea quam viscerum recessibus concipiunt fermentum; proprie ta-

B

men

men febrem quartano-continuum eam excitareprehendimus.

§. VII.

Ex naturalibus huc faciunt ætas juvenilis: ob errores enim Diæticos facile occurrentes tale fermentum tum in sanguine tum visceribus secretoriis & colatoriis colligitur & accumulatur; virilis pari circumscripta foro est, cum aliunde ob lymphæ blandæ defectum ad febres continuas pronissima existit; coincidentibus vero erroribus contra Diætam admissis, humorum crasis vitiatur & proportio, dumque humores impuri ad organa secretoria motu circulatorio deferuntur, partim se- & excernuntur, partim, dum abundant, in eorum meatibus remanent, & colliguntur, absterfi sanguinis orgasmo & in eundem veſti intermittens phænomena produunt; senilis vero, ubi viscera labefactata, humores serosi & viscosi, intermixtis quoque partibus biliosis, hunc pariter incurrit morbum tanquam marasmi prodromum.

§. VIII.

Temperamentum Phlegmatico - sanguineum, phlegmatico-cholericum, aut interdum Cholericum-Melancholicum notari merentur, morbo huic potissimum obnoxia. Quando enim debita humorum mixtio temperamentum constituens paululum ab integritate sua recedit, omnes propemodum humores iisdem inutilibus qualitatibus conspurcantur, ita, ut non tantum massa sanguinea motum facile fermentativum concipiat, sed etiam, dum deferuntur ad organa depurationi dicata, ibidem coacerventur, & sanguini
in

in dies infundantur, ut periodicus quotidie oriatur febrilis insultus.

§. IX.

Sexus ubi intuitum formare lubet, uterque morbi hujus imperio videtur esse obnoxius, sequior tamen ob humorum visciditatem, mensium negotium aut irregulare aut plane deficiens, dispositionem ad cachexiam & cholerosin, quorum causa materialis mediata in partibus viscidis, mucidis, pituitosis, partes biliosas alcalicas involventibus consistit, & cum consequenter & febris nostræ causam proximiorē foveat, præ nobiliori magis ad illam inclinare autumamus; pari modo sese habet habitus corporis spongiosus & obesus, qui ob humorum ferositatem & visciditatem præ gracili hac corripitur febre composita.

§. X.

Res non-naturales suum quoque ad excitandam febrem nostram conferunt calculum; inter quas potissimum deprehenditur aer humidus, pluviosus nebulosus, frigidus, & ventosus, cujus tactu pori cutis partim relaxantur, ut ob tonum relaxatum major quidem feri excernendi quantitas versus peripheriam propellatur, cum tamen ibidem ob fibras non debite extensas secedere nequeat, remeet versus interiora, partim in massam sanguineam, ibidemque fermentet, partim viscerum se se insinuet recessibus, in quibus colligitur, donec accumulata peccans materia denuo sanguini infundatur, novum plane motum fermentativum periodicum excitans, quod ubi singulis diebus evenire solet, quotidiano-continua oritur febris; partim

pori constringuntur, ut, imminuta excretionē, periphēria eadem ac in prioribus clausula sit formanda. Nec minus huc conferunt mutationes temporum, afferente illud ipsum HIPPOCRATE *Secl. III. apbor. I.* dum ait, *mutationes temporum potissimum pariunt morbos* &c. quod effatum ad nostrum etiam morbum merito extendi potest: considerare enim ubi volumus ipsa anni tempora & perpendere, quam notabiles in quocunque observentur tum micro-tam macrocosmicæ alterationes; hyeme enim tota œconomia vitalis lentescit, humores segnescunt, partes viscidæ tam in massa sanguinea quam viscerum meatibus accumuluntur; dum vero vernalis incipit spirare aer, resolvuntur tum in visceribus sanguiferis tum in visceribus, & haud raro fermentationis concipiunt indolem, ut prædicta nostri morbi requisita tanquam effectus suam insequantur causam; pari passu ambulat mutatio æstivi in tempus autumnale, ubi humores a calida aeris temperie resoluti per loca excretoria eliminantur, viscidæ vero relinquuntur residuas partes resolutas denuo involventes sub qua principiorum obtusione & involutione sæpe numero dum actio contingit æque ac reactio, eruitur actus fermentatorius; Idem sentiendum est de aeris inæqualitate, quippe, si ejusdem qualitas modo calida modo paululum frigida deprehendatur, modo corpus calefactum sudore & udore madens refrigerii causa frigidiori appulsui ventorum exponatur.

§. XI.

Alimentorum ubi habenda ratio, qualitas ciborum viscida, mucida, terrestris, farinacea, quatenus
hisce

hiscæ principiis inducuntur organis massæ sanguineæ depuratoris oppletiones stagnatoriæ, imo & obstructions tum humorum utilium secretionem, tum inutilium excretionem impediētes, notari meretur; cui adnumerari possunt cibi vel aquosi & fermentescibiles, vel crudiores, discepti, fumo exsiccati, aere indurati; queis partim ventriculi tonus relaxatur, partim robur ejusdemque vigor debilitatur, ac enervatur, chilificationis negotium inturbatur, unde fluit, partes ad nutritionem & augmentationem corporis summe necessarias non sufficienter deferri ad sanguinem, sed complures inutiles & noxias qualitates humoribus dyscrasiam inferentes eidem suppeditari, quæ non tantum abundantantes in massa sanguinea turbas excitare possunt, sed etiam in visceribus, cum secedere satis nequeant, colliguntur, & non raro, ubi versus fluida deferantur, morbi nostri tragædiam ludunt. Potulenta quoque præsertim aquosa, frigida (silebo reliquas fluidorum potu assumendorum qualitates perversas, & quantitatem immodico usu admissam) corpore æstuante hausta, calidum innatum auctius redditum præsertim in visceribus illico infringentia, ut non tantum modo motus intestinus, sed etiam reliquæ organorum functiones supprimantur, ex quo recensita modo requisita fluere possint.

§. XII.

Motus huc potissimum facit deficiens, quippe dum otio nimium quantum indulgetur, aut ubi vitam agere sedentariam amatur, exinde motus intestinalis sanguinis circulatorius & ex hocce dependens

B 3

omnes

omnes machinæ humanæ actiones, viscerum functiones, percolationes, secretiones, ac humorum depurationes retardantur, hebetant, ac inturbantur. Excedens quoque nimiam humorum exagitationem spirituum partiumque lymphaticarum ac balsamicarum dispositionem efficiens relictis inutilibus pari modo concurrat: Idem sentiendum est de somno & vigiliis ille cum motus defectu, hæ cum ejusdem excessu conspirare videntur.

§. XIII.

Animi Patbemata hoc passu adnotari poterunt massam sanguineam concentrantia, nempe moeror, terror, timor, & tristitia, quæ motum spirituum animalium valde refrenant, quæ de causâ Spiritus animales, è quibus solidarum tonus, fluidarum vero partium turgescentiâ unice dependet, non tantum visceribus, quæ tono postmodum, vigore ac robore destituuntur, & officio suo ad fungendum minus redduntur idonea, sed etiam fluidis partibus, cum exinde oriundis motu debito & turgescentiâ subtrahuntur; quâ causa fluida lenescunt, spissiora evadunt, in organis secretoriis stagnant, horumque functiones magis turbant & infringunt, ut, ansâ facile data, exoriatur nostra (quam modo tangimus) febris composita.

§. XIV.

Ex excretis & retentis conferre nobis videntur, transpiratio insensibilis læsa, ipseque sudor præpostere repulsus, præsertim vero in junioribus mentium & hæmorrhoidum facta obstructio; quemadmodum enim sub debito mentium & hæmorrhoidum negotio sanguis

sanguis tum quoad suam quantitatem, tum qualitates ipsi immixtas inutiles æque ac noxias naturæ nostræ (quam legitimam solidarum & fluidarum partium constitutionem esse intelligimus) onerosus è corpore humano præscribitur, eliminatur ac evacuatur, hæcque excretionem satis criticâ (quamvis hæmorrhoidum fluxui hoc prædicatum à priori ratione causæ denegare quisquam possit) à posteriori tamen, habito ad insequentem effectum salutarem excretorium respectu, nobis sese subscribere facile poterit, sanitas hominis alias labefactanda, destruenda conservatur, ita etiam his vel irregulariter, aut plane deficientibus aut obstructis sanguis quantitate æque ac qualitate peccans in corpore remanet, coacervatur, viscera colatoria opplet & reliqua recensita jamdum phænomena ludit.

§. XV.

Porro remotas inter causas referenda sunt vitia viscerum infimi ventris: quippe horum atonia, obstructio, infarctus, levior inflammatio, abscessus, quid? quod eorum corruptio; hinc cachexia, scorbutus, malum hypochondriacum & reliquæ morborum species, nostrum antecedere poterunt.

§. XVI.

Febrem tertiano-continuam inter & catarrhalem differentiam dari, experientia nobis dicitur. Etsi quidem in febre catarrhali benignâ sæpius horripilatio intercurrat, certum tamen ac constans tempus minime servat, imo reliqua symptomata essentialia specialem decubitus in catarrhali designantia, qualia gravedo, coryza, tussis &c. in hæc febre non ita observare licet.

Porro

Porro ob diversa quibus se exerit haud raro morbus noster symptomata, ipsi quoque diversæ accidentales junguntur differentiae: sic enim ubi vomitus, continua nausea, aut conatus vomendi cum tumore, dolore ventriculi cardialgico, pressorio concurrunt, audit *stomachica*; sin vero praesertim in foeminis hystericis, virginibus cachecticis ob defectum mensium oriatur lithymia, cum respirandi difficultate, dolore cordis pressorio *syncopalis* appellatur; sublatitante autem abscessu, aut internâ viscerum corruptione, externis partibus frigore, internis ardore affectis, conjuncta siti, faucium siccitate, nuncupatur *lipyria*, inversis vero symptomatibus recensitis, quippe cum interna frigent externa uruntur audit *Epiata* quæ duæ febrium species haud raro nostram concomitantur.

§. XVIII.

Ventilatâ modo Thematis nostri pertractatione theoretica, finitimum est, ad Practicam nos accersere, omniumque primò certa & evidentia ad morbi nostri faciem detegendam necessaria signa Diagnostica adnotare; dum vero signa ista juxta circumstantiarum diversitatem limitanda sunt, prius symptomata morbi essentialia, posterius vero causarum phaenomena perscrutabimur. Ad morbum quod attinet, pro adnotandis tamen circumstantiis, sub schemate febris hecticae ut plurimum ludit, quare sub principio invasionis observatur horripilatio saepius recrudescens, subsequuntur ætus & calor praeternaturalis, mitior tamen & constans; pulsus est mollis & celer, dolor capitis magis obtusus & inconstans, juxta motus fermentativi diversitatem & fermenti

fermenti febrilis cum massa sanguinea mixtionem observatur, quâ de causa torquentur agrypniâ & noctu inquietantur, diu vero ad somnum inclinant, deliriis quidem non afficiuntur, sunt tamen ingenii debilioris ob destitutas tono cerebri fibras; Appetitus est prostratus cum nausâ quid? quod quandoque vomendi conatu â viscerum & ventriculi perversa constitutione dependentibus; fauces sunt aridæ, sitis verò proprie non urget; Excretiones tam alvinæ, quam Urinæ segenius succedunt cum molestia, ut plurimum contingentes ob humorum visciditatem in primis viis & vasculis excretoriis nidulantem; vires languescunt, artus sunt torpidi, color faciei mox pallidus, mox roseus apparet, prout calor & horripilatio alternare solent. Præter vero ista signa generaliora in dies nova tum symptomatum dictorum tum aliorum extraordinariorum exacerbatio se se manifestat, exempli loco, dum horis antemeridianis aut pomeridianis, aut vespertinis accedit horripilatio, per semi- aut horam integram perdurans, quam excipit calor præter naturalis, conjunctis quibusdam novis symptomatibus, quippe vomitu, dolore cardialgico vel colico, inquietudine majori, atrociore capitis dolore, quæ symptomata postmodum redduntur leniora, & quadam excretionem critica præsertim peripherica, aut alvina plane terminantur & idem paroxysmus in dies redire & iisdem horis observari solet per 3-4 dies, postea vero prædictam horarum regulam servare desinit & irregularis evadit.

§. XVIII.

Ad formandam causarum diagnosis tum morbi
C
cam

eam prægressi, tum complicati attendi merentur, sic enim, ubi perversa viscerum constitutio, eorum oppletio, obstructio aut plane scirrhusa induratio nostram febrem progengerunt, mali hypochondriaci signa quippe hypochondriorum constrictio, motus pressorius e dextro versus sinistrum hypochondrium & reliqua perscrutari oportet; induratio vero viscerum scirrhusa ex duritie se se manifestat; sin glandularum meseraicarum obstructio simplex aut scirrhusa causam foveat, regio umbilicalis tumida & dura reddita apparet; sin vero abscessus coincidat, prægressæ inflammationis & insequutæ suppurationis (quæ in materiæ purulentæ tam per \square am quam alvum excretionem consistunt) signa indigitanda sunt; reliqua causarum phænomena §. XVI. jam dum affatim tacta sunt.

§. XIX.

Prognosis ubi formanda est, eam juxta causarum genium ac indolem limitandam esse arbitramur; infelicem enim haud raro sortitur eventum, cum istam febris hectica, præsertim in senioribus marasmus, e pede insequantur. Sin vero spes futuræ reconvalescentiæ affulgere debeat, viscerum nulla interveniat corruptio, qua præsentem alias de ægro conclamatum est, cum exinde potissimum suboriantur febres lentæ tum simplices tum cum aliis complicatæ morbis hydrope, ascite &c. abscessus ubi latitat, interna quoque ad contabescentiam later dispositio, quæ debitis tamen remediis applicatis palliari, & sopiri, sicque vita ad certum tempus prorogari, in junioribus autem sæpius plane morbus profigari potest. Ultimo si mensum hæmorrhoi-

rhoidum obstructio sit in causa, hac statim expedita, spes plenior affulget; his vero excretionibus tarde aut plane non evenientibus, frustrantur omnia, & majorem viscerum obstructionem præfagiunt.

§. XX.

Perspectis, quantum brevibus fieri potuit, ac cognitis morbi nostri causis signis ac symptomatibus, ad curationem nos ordo defert, quam juxta quatuor (prouti legitima jubet medendi methodus) indicantia limitare necessum; ac primo quidem fermentum viscido-biliosum tam in massa sanguinea detentum quam in visceribus hærens colligendum & evacuan- dum est; ista vero correctio & evacuatio optime expeditur per Θ ia media conjunctis absorbentibus Bezoardicis. inter quæ optima esse censentur Θ depurat. $\text{Hiat. arcan. dupl. Mynf. } \text{f} \text{ } \text{Olat. lap. prunell. \& reliqua \&c. combinata, ut per diaphoresin fermentum elimi- netur, cum calcibus hialibus \& pulveribus varii generis Bzoardicis quippe hio diaphoret. pulvere Be- zoard. Sennert. Wedelii majore \& minore Bezoard. mineral. Oli, Joviali \&c. ex quibus confecti pulveres omni trihorio sunt propinandi; præter hosce \& liquida quoque medicamenta prostant Bezoardica, uti sunt TRa Bezoard. Wedel. Alexiph. Stahl. paucis dosibus porrigenda, eaque vim simul incidendi \& abstergendi possidentia, qualia Eff. Card. Ben. pimpinell. alb. gentian. rubr. cent. min. \&c. mucositates enim in visce- rum recessibus ac primis viis accumulatae sunt resolu- vendæ \& abstergendæ, hinc tacta modo medicamina matutino tempore in vehiculo calido sunt ordinanda.$

C 2

§. XXI.

§. XXI.

Verum enim vero an evacuatio per emetica aut purgantia instituenda sit, id medico relinquendum scrutinio & pro circumstantiarum modulo dijudicandum esse existimamus; sin enim commissus fuerit error circa esculenta & potulenta aut animi pathemata diæteticus, tunc secundo aut tertio die, præfente nullo contra indicante, vomitorium lene aut laxans, uti variorum authorum pilulæ præfertim Becherian. Stahl, per triduum sunt ordinandæ; resoluta proinde ac quatantenus educta in primis viis nidulante saburra, eo felicius primus quoque fermenti fomes è viscerum meatibus proscribi potest; una alterave hora ante paroxysmum pulvis mere abstergens ex arcan. dupl. & ♀ Olat. ad grana xv. concinnatus propinari debet.

§. XXII.

Ut ut etiam vitata principiorum massam sanguineam constituentium mixtio æquè ac proportio restituitur, potus largior, temperatus tamen hauriri, portiones ex Vis diapnoicis, quippe Scordii, Card. Ben. chærefol. Sambuc. Scorzoner. &c. & Oibus mediis cum pulveribus bezoardicis combinatis præparatæ exhiberi, decocta & infusa ex rad. Scorzoner. imperator. angelic. carlin. HBis amaris insimulque bezoardicis galleg. bellid. capill. ♀is epithym. cuscut. centaur. min. agrimon. & rel. concinnata dari valebunt.

§. XXIII.

Quod si verò intrinsecam quandam partium labem, viscerum obstructionem simplicem vel scirrhosam, corruptionem, abscessum aut Empyema morbus no-

ster

ster pro causa foveat, ad ista respectum haberi necesse est; sicubi viscera infarcta aut obstructa aut indurationem scirrhosam perpeffi deprehenduntur, tincturis ea bezoardicis, quæ res solventia fuerunt maritata, e. g. ꝛ. Eff. pimpinell. alb. Scord. arcan. ꝛri aa. ʒj. ℞. Sive vel Di dulc. ʒʒ. M. referari oportet, præterea, si recensita modo mixtura causam foveantem abigere non lubear, pulveribus jam dum tactis, una cum decoctis & infusis abitergentibus priore ꝑo ventilatis insistere consultum extaret; dum vero viscera corrupta, abscessus aut empyema subsit, optime bezoardicis mediis hîsce resistendum esse autumamus, inter quæ potissimum eminet scordium, & parata ex isto medicamenta, quippe extractum Scordii ejusque essentia, illud pulveribus sæpius jam dum provocatis, aut & potionibus ex Vis blande diaphnoicis scilicet scordii, sambuc. charefol. &c. comisceri aut & solummodo forma pulveris propinari, hæc autem cum Eff. Myrrhæ ordinari possunt.

§. XXIV.

Ultimo symptomata nimis urgentia mitigari decet, quæ si observare cupiat Medicus, invasionis paroxysmi sit spectator: nam, si sub initio recurrentis periodi calor admodum corpus exagitet, Osa, &da, tum fluida tum solida forma concinnata conducunt, aut blandis portionibus diaphnoën promoventibus, massam sanguineam motu calidiori & rapidiori exagitatam diluentibus, ejusque proportionem restituentibus continuandum est; Tandem quoque paroxysmi finis respiciendus, de quo res notissima, quod omnes propemodum febrium intermittentium paroxysmi, transpiratione

ne uberius provocatâ, suum felicem fortiantur exitum: hinc ista in nostra periodo minime negligenda, sed per potum calidum vehiculi loco cum Essentiâ quâdam bezoardica v. g. Scord. Alexiph. Stahl. &c. promovenda est. Pro rata ulterius circumstantiarum varietate feligenda sunt medicamina è diametro tanquam indicantibus opposita.

§. XXV.

Curationis tramitem postremo limitare solet diæta, cujus legitimum regimen optima, tum ad sanitatem diu servandam incolumem, tum amissam restaurandam, semita ducit; ut verò omnes fugiamus ambages, submittimus & suademus, Aem temperatum constitutioni solidarum & fluidarum partium corporis convenientissimum; potum dilutum, qui verò vinum haurire assuefacti, iis illud Va vel simplici vel decocta cum rad. cichor. Scorzoner. vel minerali, ut est das Selger Wasser, temperatum, quoad unum alterumve vitrellum haurire licet; cibos eupeptos, dumque & ventriculi debilitatem coincidere sentimus, iis aromata temperata, ut est N. M. macesque, jungantur, quietem tam animi quam corporis, secretiones & excretiones debite conservandas esse consulimus, & sanitatis restitutionem divinamus.

CAPVT II.

De Febre Tertiano-continuâ.

§. I.

Petraetata & Deo auspicante ad finem traducta fuit primæ febris compositæ Theoretica & Practica confi-

consideratio, nunc vero insequitur species longe alia à priore diversissima, verbo febris tertiano-continua, cujus Etymologiam prioribus fere paginis devolutam, omniaque quæ ad ulla ambagum lyrtas ducere possent, quæque antecedente capite demonstratæ fuerunt, præterimus, statim ab ejus definitione, in quâ primam sôphi rerum omnium notitiam ponunt, exordiendo; subnectimus itaque sequentem: *est scilicet febris composita tum aucta, tum novo paroxysmo è tertio in tertium remeante stipata à fermento viscido bilioso partim in sanguine contento, partim visceribus profundius immerso* *Et ad illud dicto tempore advecto dependens.*

S. II.

Multum refert, & omnis solummodo ad detegendam morborum faciem, eorumque impetrandam curationem in subjeçti & causarum cognitione cardo positus est; Causas enim certas & evidentes morborum ubi quispiam non benè caller, difficillima imo plane impossibilis erit opera, easdem in motum ducere, per congruas vias excretorias evacuare, ægritudinemque profligare; ubi subjeçtum, in quo atrocissimus iste hostis, quippe causa morbi materialis, castra metiatur, latet, nec medico dijudicari scrutinio potest, irritum erit, ægro corpori in medendo desudare, quid? quod operam perditam esse, subsequens dabit effectus, quare, ne vitii nos ipsos in Thematis nostri elaboratione commissi convincamus, minime subjeçti rationem (cui causarum indolem substruemus) prætermittendam esse ducimus; sicque intuitu ipsius febris acutæ continuæ massa sanguinea primarium, cui fermentum inhæret,
con:

constituit morbi nostri subiectum; exacerbationem vero & periodum insultantem ubi spectamus, officina, in qua materia peccans generatur, coacervatur ac certo tempore cruori adfunditur, sunt primæ viæ, infimi ventris viscera chylopœa, scilicet hepar, lien, ventriculus, pancreas, mesenterium una cum suis glandulis, in quibus quoque humores viscido-biliofi nidulantes proximum ad sanguinem habent aditum.

§. III.

Dum autem plures dantur febrium tertianarum species, tam ex sua essentia, quam accidentali quadam qualitate ita à se invicem distinctæ, prius dijudicandum esse reor, quibus circumstantiis aliæ a nostra differant; omnium primo, quod intermittentem simplicem conernit, facile distinguitur, cum periodum die tertio recurrentem omnino intermittentem, & quoad omnia cessantem symptomata producat, æque intermedius existat intercalaris, veraque intercurrat apyrexias nullis remanentibus continuæ symptomatibus, in nostra vero aliqualis remissio locum habeat, continuæque phænomena semper appareant. A tertiana anomala quoque differre solet, cum, quamvis quoque multum ad continuitatem inclinare videatur, & haud raro in istam transmutetur, ubi congruis genuinis non fuerit tractata remediis, præsertim cum vehementiora facile apprehenduntur apparere symptomata, præprimis æstus, à quo notabilis enascitur defatigatio, virium prostratio & jactura notabiliter semper intermittat, quod in nostra non evenit febre composita.

§. IV.

S. IV.

Indigitandum ultra dicta est, quæ possit haberi differentia nostræ à tertiana maligna; de quo additamento diu in foro medico disputatum fuit, utrum & febres intermittentes possint esse malignæ, cujus affirmativam alii, negativam alteri tenebant sententiam: cum vero principia pathologica duplicem morborum malignitatem, aliam à priori, aliam à posteriori deducendam exhibent, non videmus, cur & intermittentes ab effectu suo haud raro funesto malignæ appellari queant; quamvis equidem nulla febris intermittens juxta HIPPOCRATIS *aph. 43. Sect. 4. quocunque modo febres intermiserint, periculum abiisse, significant*, sit admodum periculosa & lethalis, ubi tamen viscerum exinde inducatur obstructio aut realiter conjuncta sit, si diutius duret, in cachexiam, hecticam, hydropem definit, res est periculi plena & sæpissime conclamata. Sit proinde, quod intermittentes, qua tales, nullam sibi involvant malignitatem, quandoque funestus sequitur eventus, non intermittentibus, sed insequentibus aliis morborum generibus sæpe lethalibus mors adscribenda sit; cum vero philosophi à causa ad effectum concludant, juxta tritum: *qualis causa talis effectus*, ergo, dum intermittentes sunt causa antecedens morborum insequentium, quorum eventus funestus & malignus est, consequenter & causam antecedentem (quam febres intermittentes constituunt) malignam fuisse concludimus; hisce adstipulari possemus casum, qui malignitatem intermittentium quoque à priori probare possit, cujus mentionem fecit WALTERVS in sua *Dissertatione*

de

D

de

de Tertiana epidemice grassante, aliquibus ab hinc lustris in Hierana pertractata. Dum igitur intermittentes, quarum tertiana species est, epidemice grassari queunt, necessariò præsupponere debent, miasma quoddam contagiosum in vacuo contentum malignum, quod, ubi corporis insinuatur partibus, effectum exerit; porro in prælibato Authoris themate §. II. huic febris malignitatem conjunctam fuisse, innuitur; Nunc itaque differentiam perspiciamus nostram inter & tertianam malignam, quæ paroxysmis diuturnis ad insequentem usque diem perdurantibus infestat, & quamvis symptomata mitiora mentiantur, malignitatem tamen mature prodant, insigni virium prostratione, pulsu languido & debili, continuis vigiliis, lipothymiis, linguæ & faucium insolita ariditate &c. quæ in nostra genuina methodo tractata minime observantur.

§. V.

Porro distinguitur à tertiana duplici, siquidem hæc vel saltem alternis diebus duplicem format paroxysmum, unum nempe matutinis, alterum horis pomeridianis, vel quolibet die talem prodit, ita tamen, ut primus tertio, secundus quarto quoad tempus & modum affligendi correspondeat; denique à quotidiano- & quartano-continua differre solet, cum illa periodo, in dies recurrente, hæc vero quarto in quartam diem infestante præter continuæ febris phænomena stipata appareat.

§. VI.

Causarum indolem ubi indagare animus est, immediata ex allegatis patet, quippe quod fermentum existat viscidum & biliosum, quorum prius proprie in
 massa

massa sanguinea delitescit, posterius verò viscerum recessibus paulo profundius immersum denuo terra die adfunditur; illud vero ab ipsis organis se- & excretoriis progeneratur; viscera enim colatoria & secretoria, si vitiata, tono destituta, ab humoribus perveris op-
 plera, obstructa aut corrupta fuerint, officio suo, quod humorum depuratio est, debite haud fungi queunt, sed qualitates perveræ, inutiles, biliosæ, dum ad folliculum felleum congrua quantitate non possunt deferri, regurgitant in sanguinem tanquam generale receptaculum, ibidem coacervantur, cacochymiam biliosam excitant, quæ commota, febrem continuam prodit, viscidæ verò, serosæ, æque ac pituitosæ una cum iis biliosis, quæ sub horum involucro latent, dum per viscera motu circulatorio cum sanguine moventur, eorum recessibus ob majorem contactum facile adherent, agglutinantur, pluresque circulo adlatæ cohærent, ibidemque asservantur, donec tandem misso variorum authorum divortio successu temporis in quantitate debita, & dosi instituendo motui proportionata satis instructæ in motum citentur, à suâ cohæsione recedant, abstergantur, massæ sanguineæ communicentur, & Periodum ludant.

§. VII.

Ex remotiorum numero attentionem merentur potissimum res naturales omnes illæ, quæ istius fermenti generationi opitulari solent, scilicet ætas juvenilis & virilis, complicato præsertim temperamento sanguineo bilioso-phlegmatico. Primum enim ad hanc formam febrilem recipiendam maximè disponit, à particulis

ticulis enim viscido-acribus plurimæ oriuntur febres, ob partes Φ eo- Θ fas ad turbandum ordinariûm sanguinis motum admodum idoneas; alterum autem ob particulas viscosas & pituitosas facile in visceribus, hepate præsertim, corpore ita denso, stagnantes & subscurtas moleculas importare potest. Sexus, nullus est exemptus, sed uterque tributarius, melior tamen præsequiori concurrentibus dictis potissimum concavis plus debetur.

§. VIII.

Causas occasionales formant quoque errores in diæta, in rebus naturalibus posita, primoque constitutio Δ is epidemica, præprimis autem ubi humidus, nebulosus, æque ac frigidus à ventis borealibus intemptivus spirat aër, cujus actu saluberrimus transpirationis conatus turbatur ac impeditur, adeoque massa sanguinea particulis halituosis Φ eo- Θ inis, inutilibus ac excrementitiis quo magis inquinatur, eo majorem tam intermittentibus quam continuis epidemice graffantibus ansam subministrat; porro qualitas aeris calida & æstiva ob particulas igneas largius in ipso deprehensibiles humorum uti & fibrarum vim elasticam partibus Δ reis frigidis antea sopitam illico excitat, hinc fluida ante condensata se se expandunt, particulas Δ eas in motum majorem extenuant, unde major calor, major humorum exagitatio, ut partes biliosæ subdensa prius fluidorum latentes colluvie emergant, fluida turgidiora reddantur, exinde motus resolutorius major & fermentativus causam nanciscatur; postis hisce neminem latebit aerem intense calidum ob excita-

citabilem humorum effervescentiam ad febres continuas excitandas esse aptissimum & pronissimum; cumque hoc tempore fructus æstivi incipiant maturescere, complures etiam immaturi devorentur, qui non tantum vigorem ventriculi labefactent, sed etiam materiam fermentificam in primis viis nidulari faciant.

§. IX.

Ad excretionem naturalem quod attinet, sunt istæ sudoriferæ, quæ omnimode conservandæ, ut massæ sanguineæ à qualitatibus nocivis vindicetur, neque spirituosæ tonum ad functiones debite peragendas adeo proficuum omnibus partibus conciliantes obtundantur aut supprimantur; ex quo resultat mixtio humorum naturalis, ipsaque sanitas; animi pathemata iracunda & furiosa nullum exhibent dubium, quin maximæ ad provocandas hæc febres sint efficaciæ, potissimum ubi potus frigidus, aquosus super ingurgitetur.

§. X.

Ex præternaturalium classe potissimum huc referendæ sunt febres tertianæ intermittentes, quæ quidem antea regulares & ordinariæ existebant, inconvenienti tamen sive imprudenti methodo tractatæ facile in compositas infelici ausu transmutari & degenerare possunt; illud vero fieri eo facilius solet, quo magis in subiectis plethoricis aut sanguineis positive sudorifera calida, dosi majori alexipharmaca paulo ante paroxysmum frigoris aut sub eo propinantur, major exinde partium viscido-biliofarum in visceribus contingit resolutio, cumque intra massam sanguineam propellantur, biliosæ antea involutæ & sopitæ se se produunt,

D 3

nota-

notabilem sanguinis alcaliscentiam inducunt; nec minus si ejusmodi remedia præmature, quippe perdurante adhucdum æstu, assumantur, præsertim à subjectis aliunde ad sudorem minus dispositis, aut sudore largius erumpente (qui periodi finiendæ prodromus est) immoderate exhibeantur, massa sanguinea exæstuatur, paroxisimi nimium prologantur & facile disponuntur ad continuitatem.

§. XI.

Porro intermittentes simplices facile abeunt in compositas, quando sub paroxismo æstus refrigerantia aut positive frigida hauriuntur, quæ non tantum futuræ excretionis periphericæ ad materiam peccantem eliminandam destinatæ impediuntur, sed qualitas excrementitia radicatur in sanguine, & majus atque diuturnius continuandum requiritur motuum augmentum, pro iisdem ulterius abitergendis & eliminandis. Tandem Venæ sectiones similem noxam inducunt frivole absque sufficiente indicante & præcipitanter institutæ; nam, cum focus febrilis non in vasis sed extra ea deprehendatur, nihil detrahi potest, sed post V. s. exacerbatio & contumacia insequitur major, materiaque peccans uberius in massam sanguineam transfusa simplices sæpe numero in compositas fecit abire febres; testantibus illud *Ramazino in diss. de confluxione anni 1690. ac de rurali epidemica, quæ in append. Dec. II. Ann. IX. Ephem. N. C. extat, it. Per. Rommelio, Dec. II. Ann. VI. Obs 220. E. N. C. S. AMATO Lustrano, Cent. I. Cur. II.* Interim & casus proficere possunt, quibus V. S. esset summæ utilitati, minime tamen id directe & positive

sitive, sed saltem per accidens evenire judicamus, si nempe subjectum extet admodum plethoricum, inflammationes, aut vasorum sanguiferorum disruptiones concurrant, aut istam alius effectus necessariam indicet, cæteroque in intermittentibus V.S. nihil valet.

§. XII.

Nunc perspectis ad tertianam concurrentibus causis ad signa, quibus dignosci possit, dilucidanda nos convertamus, quæ duplicia sunt, alia febrem continuam, alia periodum formant; sic initialiter quandoque horrore corripiuntur, quandoque absque illo ingente statim æstu perennante afficiuntur, quem pulsus fortis, magnus & celer, una cum anxietatibus præcordiorum, insigni capitis dolore, vigiliis contumacioribus, deliriis haud raro furiosis excipit; concurrunt porro interdum, si saburra biliosa niduletur in ventriculo, vomitus biliosi cum appetitu in totum prostrato; ob æstum vero majorem siti excessiva torquentur cum \square æ paucæ & admodum rubicundæ apparentia, alvo quidem soluta, sed ubi in esculentis & potulentis, aut animi pathematibus iracundis non fuerit observata diæta, afficiuntur diarrhœa &c. ista modo recensita symptomata continentur ad tertiam usque diem, qua horis vel meridianis vel pomeridianis imo vespertinis observatur horror paulo mitior & brevior concurrentibus insimul ac præcedentibus reliquis ordinariis signis nimirum lassitudine, oscitationibus, pandiculationibus &c. quæ tamen ultra unum alterumve haud durant paroxysmum; horrorem illum excipit æstus ab initio satis vehemens graviterque ægroto molestus, post quoddam tamen

tamen horarum sex vel octo spatium sensim remittens & in tali gradu ad alterum non solum sed & tertium usque diem subsistens cum conjuncta notabili virium debilitate, ut patientes lectum semper premere teneantur; interim initialem æstum concomitantur subinde vomitus, cardialgici dolores; pulsus crebrior & celerior evadit, cephalalgiae fiunt graviore, anxietates præcordiales incrementum capiunt &c. his vero per tempus continuatis, phænomena decrescere incipiunt &, subsecuto madore autve sudore, plenaria apparet periodi remissio, remanente interim æstu paulo mitiori & ad tertiam diem continuante.

§. XIII.

Tertio dein die novus suboritur paroxysmus sub eodem modo, tempore, iisdem symptomatibus infestans & circa consuetum tempus evanescens; horror denuo recurrit suumque ordinarium typum servat, reliquaque pathëmarum febrilium caterva suam prodit acerbitatem tam diu, & tali ordine perdurantem, qualem primo servare consuevit die; His adnotatis, malum perennat ægrotosque mirum in modum labefactat & exhaurit, donec ad tertium usque septenarium facta prudenti medicatione congruoque ægrotantium regimine sensim ista effugiant symptomata, pristinusque recuperetur sanitatis status.

§. XIV.

Divinare modo, ut ordine procedamus quoque, fas est, qualem morbus noster, an felicem vel infaustum possit sortiri exitum; hinc si tertiana composita sit exquisita aut plane maligna cum HIPPOCRATE *Seck. IV.*

Aph.

Aph. XLIII. dum ait: Febres quæcunque non intermittentes tertia die fortiores fiunt, magis periculosa &c. rem plenam esse periculo asserimus; hinc quo magis symptomata urgent cum insigni virium prostratione, deliriis furiosis continuis, præcordiorum anxietatibus, juxta illud celeberr. Cei Aph. L. Sect. IV. ubi in febre non intermittente difficultas spirandi & delirium acciderit lethale, motibus convulsivis (quod signum est, missima febrile genus nervosum occupasse) eo infelicius ominantur, aut extremorum frigore afficiuntur mortis prodromo, res conclamata est juxta HIPPOCRATIS Aph. XLVI. Sect. IV. si rigor incidat febre non deficiente, ægro jam debili, lethale est.

§. XV.

Quod si vero recensitas modo circumstantias non intueri liceat, prognostis minime ominosa, sed satis bona; cumque ordinarium servet typum & genuina medicatione tractetur, facile mitigatur & profligatur, aut in tertianam simplicem transmutatur fonticis itidem medicamentis facile auscultantem; si autem medendi methodus incongrue fuerit instituta, in tertianam intermittentem abierit, nec congruis tractata remediis, diu subsistit, facileque in alios degenerat morbos; seu quando eminenter plethoricis & cholericis, qui cæteroquin gravius affliguntur, calidiora, alexipharmaca aut sudorifera propinantur, facillime in masculis febres inflammatoriæ, in foemellis autem ataxia mensium laborantibus purpuræ superveniunt, quæ tanto magis metuendæ sunt, quo viscus vitiarum nobilior. **E** contrario vero si sub augmento æstus in dies insignes sudorum

dorum imbres profluant, virium depauperationem inducant, febres lentæ & hecticæ facile insequuntur; porro si epidemice grassentur ejusmodi tertiano-continuae, tunc à symptomatibus & eventu malignitas & periculum dijudicandum est.

§. XVI.

Facto itaque omnium circumstantiarum intuitu, medicatio instituenda est cauta & genuina medendi methodo, ut exinde (uti in antecedentibus demonstravimus) recensita mala præcaveantur; quare triplicem potissimum indicationem in Therapia respiciendam & fundamenti loco ponendam esse, autumamus: ac I.) fermentum febrile tum in M. S. oberrans, tum in primis viis hærens, incidendum, corrigendum & evacuandum. II.) Convenientem ejusdem evacuationem prudenter adjuvandam, & III.) symptomata urgentiora mitiganda viscerumque robur tonicum restituendum esse.

§. XVII.

Ad primam itaque indicationem quod attinet, prudenter isti obvieniendum est, malum enim duplicem agnoscit causam materialem aliam orgasticam & fermentativam in massa sanguinea oberrantem, aliam mucidam, pituitosam & viscidam in viscerum meatibus latitantem, quæ utraque commode & caute corrigenda & immutanda est; illud autem fit, dum remissionis tempore novam ante exacerbationem pulveres incipientes & digestivi ex Oo $\text{fiat. arcan. dupl. M.}$ $\text{Oro Cremore aut Crystallo}$ Fri $\text{onio diaphoret. conch. citr. lap. citr.}$ conflatu quodammodo propinquantur, sub ipso

ipſo autem paroxyſmo magis temperantes ex O depurat. arcan. dupl. M. & S nio diaph. paratos pulveres cum vehiculo calido exhiberi, conſultum ducimus; hiſce vero ut & maſſæ ſanguineæ reſtauretur craſis ac naturalis principiorum proportio interponenda ſunt diluentia leniſſime diapnoica, decocta, infuſa, potiones & julapia, emulſiones ex aquis diapnoicis & temperantibus, amygdalis dulc. Sem. C. B. & Mar. & S nio diaphoret. paratæ, quid? quod gelatiſoſa, veluti decocta hordei, c. C. C. Scorzon. &c. pro ratione circumſtantiarum alternative dari poſſunt; iſta autem duo ultima tempore paroxyſmi omnimode abeſſe debent, ne materia peccans in primis viis hærens inviſcetur, & ita majores & diuturniores naturæ ac artis conatus ad ſui evacuationem expoſcat.

§. XVIII.

Secundæ indicationi reſpondent omnia ea, quæ fermentum correctum ac reſolutum leniter evacuare poſſunt, & inter iſta principem ſibi locum vendicant diaphoretica & temperata alexipharmaca aut bezoardica, quippe Eſſ. Alexiph. Stahl. largius cum Eſſ. Scord. remixta, Mixtur. ſimpl. eſſ. card. ben. cum O S is vel O i ſimpl. aut dulc. pro gradu æſtus combinata; itidem TRa bezoard. Wed. & Michael. non niſi mitiſcente æſtu pauca doſi nec adeo frequentibus vicibus exhiberi, & ſecundum ſubjectorum & temperamentorum diverſitatem reſtringi debent, ne æſtus reddatur efferator, morbus pejor evadat, ſudores immoderati vigorem corporis colliquantes prorumpant. His modo recensitis continuatur uſque ad duas vel unam ho-

ram ante paroxysmum postea omittuntur, & pulve-
res rursus incidentes & digestivi porriguntur.

§. XIX.

An V. S. ad eliminandum quantatenus fermentum
febrile motusque orgasmicos infringendos quid confe-
rat, jamdum §o XI. demonstratum est. Nam, recensita
ubi momenta, scilicet plethora tam simplex quam com-
posita concurrunt, inflammationes realiter subsunt aut
metuendæ, eam initialiter statim instituendam esse, ne-
mo dubitabit; quid vero de emesi & catharsi sentien-
dum sit, ex circumstantiarum modulo colligatur, e. g.
dum errores antea commissi diæteticæ causam antee-
dentem formarunt; prima statim die junguntur vomit-
us, nausea; altera vero die cessant, relicta oris amaritie,
ru&ibus amaris remanentibus una cum affectibus car-
dialgicis, sic poterit vomitorium quoddam ex Rad. Ipe-
cacuan. ꝰj. & gr. j. Fri Emer. confectum exhiberi; pur-
gantia hic minime usum præstare possunt, dum mate-
riam peccantem ad interiora invitant, utilissimamque
ejus remotionem per peripheriam impediunt, & ita
febris diurnitatem adaugent; quodsi autem alvi ob-
structio calorem reliquaque symptomata exæstuet, mis-
sis acrioribus, leniora laxantia ex Rhabarbarinis & fol.
Senn. concinnata exhiberi, intestina clystere quodam
stimulari, & excrementa alvina ad exitum cum crudi-
tatibus in tractu intestinorum collectis promoveri po-
terunt.

§. XX.

Tertiæ postremo indicationi ut satis fiat, sympto-
mata urgentiora & vehementiora mitigari decet, in-
ter

ter quæ potissimum attendi merentur Vomitus & Diarrhœa, hisce enim caute procedendum est, ne præmature sistantur; alias major contingit in primis viis materiæ peccantis colluvies, neque diu nimis ob suboriundam virium jacturam iis indulgeatur; hinc respiciendum est ad eorum effectus vel criticos vel symptomaticos; critici si esse observentur, cum euphoria & ægrotantium levamine contingentes tolerandi, symptomatici vero mature sistendi sunt. Cæterum sitis excessiva potu diluto compefcitur, vigiliæ partim per diluentia, partim Theriacalia temporibus applicata abarcentur, deliriis autem concurrentibus die quoad paroxysmum intercalari optime resistitur per vesicatoria.

§. XXI.

Tandem si composita febris nostra degenerarit in tertianam simplicem, more intermittentis quoque tractanda & pro ratione circumstantiarum: postquam se se ægrotantes paululum recrearunt, vomitorium aut laxans porrigendum est, præterea fugiantur ista omnia, quæ morbum nostrum concausare possunt, & potissimum lac & ex eo parata sedulo evitentur.

CAPVT III.

De Febre Quartano-Continua.

§. I.

Postremum dilucidanda venit in præsentiarum febris quædam inter scandala Medicorum primo vix non numeranda. Desudarunt diu & hodie dum adhucdum desudant Medici practici in atrocissimo

& rebelli isto hoste profigando & sæpius operam irritam posuerunt & in dies spe sua adhucdum frustrantur; ista merito morbi hujus atrocità nos detertere possit, dum illum in conspectum ferre annitamur: atamen, præfixum ut attingamus propositum, & ordine procedamus, ab ejus indole exordiamur; Tertiam proinde hanc febrem esse compositarum speciem, ex præmonitis patet, quæ præter æstum febrilem continuo perdurantem novam è quarto in quartum diem periodum producit suo tempore cessantem, inducta a materia quadam Hædo-biliolo-mucosa tum in sanguine tum in visceribus fermentativa.

§. II.

Nidulari diximus fomitem hujus morbi tam in M. S. quam potissimum organis ejus depuratoris in infimo repositis ventre; hæc super re paucissimis licebit indagare, quomodo ea perverse constituta ad morbum nostrum quidquam facere possint. Notissima res est, & per vulgus quasi divulgata, in hepate viscere in dextro hypochondrio sito, arteria hepatica, vena cava, & portæ, ductibus biliariis, nervis atque vasis lymphaticis instructo, secerni fluidum ∇ so Θ no-æum bilis nomine insignitum, quod partim per ductus biliarios deferretur ad folliculum felleum, in quo colligitur & asservatur, partim per ductum hepaticum, cujus ramuli per totum distribuuntur hepar & ductum cysticum, exstillat in choledochum, ex quo in intestinum duodenum transfunditur suo destinatum usui; quando autem excellens ista bilis officina vitiata, turbata, & præter naturaliter constituta est, munere suo non debite fungitur,

M. S.

M. S. à particulis Vfo-Ono Aëris non vindicatur, sed in eandem perpetuo relabuntur, cumque ad peripheriam corporis motu circulatorio deferantur, ultimos arteriarum apices, vel si quis malit cum Stenone, glandulas miliares subcutaneas una cum poris constringunt, transpirationem in- & sensibilem quoque impediunt & inturbant, unde serum halituosum variis partibus mucidis & pituitosis conspurcatum etiam nequit secedere, recipitur à sanguine & in eodem oberrantes particulas biliosas obtundit & involvit, quod dum mediante massæ sanguineæ circulo defertur ad hepar & lienem, viscera admodum densa & spongiosa, eorundem se se insinuat cavernulis, ibidem colligitur & cumulatur, & quo majores inducit oppletiones stagnatorias aut obstructions, eo magis sanguinis impeditur depuratio & partium biliosarum recessus; quam ob rem perpetuo refunduntur in sanguinem, in quo augentur, donec sufficienter adauctæ, febris continuæ phænomena prodant, interim motus circulatorius redidit efferator, & è visceribus distis, dum vi sanguis impellitur, materia peccans Hædo-mucosa successive resolvitur, donec resolutæ dosis proportionata quarto die abstergatur & paroxysmum intermittentem edat.

§. III.

Porro multum confert constitutio lienis naturalis ad conservandam sanitatem diu incolumem; multumque econtrario contribuit præternaturalis dispositio, ad quam plurimas morborum species progenerandas; sic in statu sano in splene adaptatur sanguis per arteriam splenicam adlatus pro futura in hepate bilis

secretio-

secretione facilitanda; fluidior & turgidior redditur, cum partes serosæ ob copiosissimos penicillos succosos innumeraque lymphatica vasa imminuantur, atque ad receptaculum chyli Pequetianum deferantur, spiritus vero animales ob majores & insigniores quam in ullo viscere reperibiles nervos largius admixti ejusdem calorem; turgescenciam & fluidatem augent; cruor modo præparatus per furculos venosos agili tractu tendit ad hepar, quum ibidem partes bilioso-alcalicæ aliquid jam dum divisæ separentur ac dimittantur; si vero viscus illud summi usus massa quadam simplici vel viscida compacta impletum esse deprehendatur, non istis tantum modo penicillis succosis remora ponitur, ne partes serosæ calorem alias ac turgescenciam sanguinis impediens secedere queant, sed etiam materia oppletionem quamcunque producens nervos comprimit, Ω -uumque animalium influxum notabiliter abarceat, hinc sanguis non præparatur, neque partibus Ω -is turgens quodammodo dividitur, sed natura sua spissus ut & serosus permanet, ad dimittendas particulas biliosas idoneus, quam ob causam devoluti prioris §o funesti effectus exeruntur.

§. IV.

Positis modo & viciatis præcipuis istis infimi ventris organis, finitimum, quoque corpora quæcunque glandulosa præsertim vero pancreas vitiari, & obstrui eo facilius sanguis immediate per vasa a ramis splenicis oriunda qualitatibus inutilibus serosis & mucosis scatens ad illud transfertur, quo magis corpora ista globosa ad sui obstructionem sunt pronissima; obstru-
 ctione

Etione facta succus iste pancreaticus dictus *Œvæ* speciem debita non secernitur quantitate, & secretus spissior factus in intestinum duodenum exstillat, istiusque functionis loco, ut chylum diluat, bilisque temperet acrimoniam, majorem illi conciliat spissitudinem, quam ob rem commode non satis chylus vasorum lacteorum potest intrare oscula, eaque permeare &, siquid intrat, spissioris deprehenditur esse indolis, dumque ad glandulas defertur mesenterii, easque satis sæpius tenaciter opplet aut obstruit. Sequitur ex recentitis, partes ubi chylicationi & depurationi sanguinis dicatæ sunt vitiatæ, reliquam humorum massam mira impura colluvie pestumdari.

§. V.

Nunc causæ eò melius investigari, perscrutari & dijudicari possunt, quo attentiori animo in ipsa, ubi materia morbifica principaliter sedem extruxerit, loca indagavimus; sic haud difficulter immediata ponenda, sed recensita jam dum, istam patefcere faciunt momenta, quod si juxta §. I. materia quædam fermentativa acido-bilioso-mucosa, partim in massa sanguinea oberans, partim viscerum compacta recessibus & substantiæ porosæ inclusa.

§. VI.

Hujus autem causæ primariæ substruendæ sunt tanquam mediatrices variæ dispositiones caco-chymicæ, ex viscerum præternaturali constitutione, oppletoria stagnatione, infarctu, obstructione simplici vel scirrhusa, corruptione potissimum oriundæ; & quidem humorum dyscrasia culpam debet partibus *Œdo-biliosis*
F
viscidis

viscidis, mucidis, pituitosis, serosis viscido plus minus immerfis, quarum qualitatum una organica proprie sanguini inhæret, reliquæ recentis visceribus satis profunde & tenaciter tam diu existunt immerfæ, donec juxta §. 2. resolutæ abstergantur, quarto die cruori admisceantur, eamque exacerbationem patefaciant.

§. VII.

Ad causas vero quod attinet, sunt aliæ naturales, aliæ non naturales, aliæ præter naturales jam dum tæta. Ex naturalibus concurrunt ætas consistens ad senilem tendens, quia in hac ætatis mutatione notabilis occurrit omnium actionum, solidarum & fluidarum partium alteratio, humores & antea vegete circumacti & agiles redduntur segniores, viscera tono prius ac vigore satis instructa modo labefactantur, nus antea satis volatiles partesque balsamica corpus a languore & destructione conservantes modo obtunduntur & præprimis ubi coincidunt temperamentum melancholico-biliofum, ob constitutionem viscidam & atrabiliariam; sexus, præ nobiliori sequior (quamvis uterque corripit possit) ob turbatum facile mensium negotium, in nobiliori ob turbatos salutare hæmorrhoidum conatus morbo huic per quam tenacitatem præbent.

§. VIII.

Ad non naturalium censum spectant inter cæteras dispositiones Aëta frigida autumnales juxta illud in HIPPOCRATIS *aph. XXII. Sect. III. Autumno multi aëti morbi sunt & febres quartana, & erraticæ & lienes &c. cibi discepti, viscidiores atque duriores, uti carnes de*
exlic-

exsiccatæ, fumo induratæ, pisces exsiccati, varii generis
 farinacea, placentæ calidæ adsumptæ frigidusque po-
 tus super ingurgitatus, quas noxas & obstructions
 procreare possint, testatur NENTERVS in *Physiolog.*
Med. Cap. IV. fol. 194. ubi inquit, *calidus nempe panis*
non solum digestioni refragatur, sed etiam in fœminis facile
menses perturbat & supprimit; caseus, legumina &c.
 quæ in ventriculo non solum multum negotii face-
 sunt, sed etiam complures partes viscidas primis viis
 suppeditare solent; Potulenta & da, qualis cerevisia
 & da, saturata, humores coagulant, avenacea ob & nar-
 coticum iis inducunt spissitudinem; vita sedentaria,
 otiosa tristibus, anxiis, terrificis animi pathematibus,
 speculationibus turbata, excretionibus tum sanguineæ,
 tum serosæ neglectæ, imminutæ aut suppressæ, quæ
 omnia suam ad malum hocce dispositionem fovent.

§. IX.

Non necessarium esse putamus, multum iteratis
 vicibus inquirendis morbi nostri differentiis desudare,
 cum potissima earundem consideratio jam dum per-
 tractata non ulteriorem exposcat indaginem. Unum
 solummodo monendum censemus, quippe hanc fe-
 brem quoad naturam suam ac indolem distinctam in-
 tuitu causarum, quæ distinguendi norma magnum in
 Therapia præstat usum; quippe dum alia non adeo re-
 bellis à simplici tantum & initiali humorum mucido-
 bilioforum, qui diurnas nondum radices egerunt,
 acervo in visceribus inducta, hinc genuinis medicami-
 nibus resolventibus evacuari & viscera facile roborari
 possunt; alia vero magis tenax & rebellis est, ubi vi-

scera scirrhuso infarctu læsa, abscessu aut corruptione destructa esse deprehenduntur.

§. X.

Dum progredimur ad signa quartano-continuæ diagnostica, notandum venit, quod non inutile sit Medico, scire signa imminētis hujus vel illius morbi. Nam quandoque apto auxiliorum & medicamentorum usu eundem avertere, aut saltem subventura pericula, si ad id nequit pertingere, præcavere potest; sic in febre nostra, cum à causis ut plurimum præter-naturalibus dependeat, diu perversa præcedit valetudo, seu futuri ægrotantes sunt valetudinarii, neque sani, neque ægritudine quadam strictè afflicti, semper se male habentes, conqueruntur de variis, quæ initialibus hypochondriacis sunt familiaria, symptomatibus, appetitus v. g. languet, leniores occurrunt spasmi circa hypochondria, facie pallent, habitus corporis sunt quantisper tumidi & reliqua, quæ valetudinarii lugent, in iis apparent phænomena eaque, specialem jam dum in visceribus infimi ventris saburræ cujusdam decubitus fieri, præfagiunt.

§. XI.

Postquam iste status satis odiosus & exitialis quoddam subjectum per tempus exacerbavit, & saburra ædo-bilio-mucosa majori modo, quantitate cumalata existit in corpore, & hætenus quasi sopita varias præternaturales prodidit Diatheses & moleculas, tandem fit rebellis, suam magis edit acerbitatem & funestos exerit effectus suos; Ab initio nempe corripit horrore, frigore, cum dolore dorsi se extenuante usque
ad

ad scapulas ob ductum thoracicum, quo mediante fermentum febrile è visceribus transfertur & transfunditur in venam subclaviam, massæque sanguineæ communicatur; qua de causa sub scapulis propter motum fermentativum jam exortum perferenscitur ardor, dumque mediante sanguine fermentum per omnes partes propulsum est, insequitur calor præternaturalis constanter ægrotantium corpora exæstuans; pulsus antea tardior mutatur in celerem, durum & magnum, respiratio observatur laboriosa & suspiriosa fermenti longius inhærentis pulmonibus tenacitate proveniens, junguntur ideo præcordiorum anxietates, lipothymia, superveniunt dolores capitis magis obtusi quam acuti à natura tristi & muciditatis dependentes, idæa occurrunt tristes atque terrificæ ob suppressos sensus animales, continua adest ad somnum propensio poris cerebri particulis mucidis quantantenus oclusis ortum debens, appetitus hebescit, sitis est mediocris cum saburra latet quoque in ventriculo; Ela pauca dimittitur quantitate, saturata tamen, matulæque lateribus apponuntur partes viræ flavo-rubentes ad pressionem digiti facile fatiscentes, excretio alvina tardius plerumque succedit, quoniam partes mucosæ biliosæ intestina alias ad fecum alvinarum defectionem stimulantibus obtundunt, earumque activitatem infringunt, extremitates torpore, interdum quoque dolorifico affliguntur.

§. XII.

Hiscæ per triduum continuatis, tertio tandem die iteratur horror pomeridiano præsertim aut vespertino tempore pari ab initio tergoris sensu dolorifico sensum

ingravescente, quem calor rursus excipit præternaturalis cum recensitis jam dum symptomatibus notabiliter adactis, queis in quibusdam accedunt dolores hypochondriorum pressorii, constrictorii, & spastici, hocce malum si causam foveat; quod si verò materiæ peccantis notabilis portio latitet adhucdum in intestinis, murmura, & abdominis tormina percipiuntur; In aliis, ubi ventriculus potiore constituit officinam, nausea, ructus, vomendi conatus, quid? quod ipsi vomitus insequuntur, sub hisce efferatis mali cruciatibus tristes quasdam octo subinde pluresque horas tenentur agere patientes, donec tandem hæcce symptomata pededentim decrescant, levis prorumpat peripheriæ mador, huncque paulo auctiorem redditum plenaria insequatur periodi affligentis cessatio.

§. XIII.

Cessarunt quidem enumerata circa antecedentis si terminum modo paroxyismi phænomena: interim æstus perquam molestus & non exiguam virium inferens jacturam immobilis perennat, suamque revocat §o XI. indigitatam symptomatum tam diu persistentium ferrem, donec per trium dierum spatium apta & novo insultui producendo proportionata ferimenti febrilis quantitas denuo in primis viis collecta ad massam sanguineam transferri queat, qua consueto tempore advecta quartus quarto quoad periodum sibi correspondere desiderat dies.

§. XIV.

Quemadmodum in febre nostra præter naturales organorum depuratoriorum constitutiones infarctus, obstru-

obstructiones & ex iisdem dependentes morbi causas constituunt, ita prognosin juxta earum diversitatem & genium formare oportet; sic, si viscera tono ac robore sint adhuc prædita, simplex tantum materia peccantis facta fuerit in primis viis depositio, nec profunde adeo fermentum interioribus meatibus sit immersum, ut illud fonticis remediis corrigi, elidi, & abstergi, visceraque roborari possint, superest spes futuræ sanitatis; e contrario autem, interveniente nimio eorundem infarctu, induratione scirrhusa, corruptione aut iterno quodam sublatitante abscessu mors sæpe numero scenam claudit.

§. XV.

Quando quidem in hoc morbo perquam tenaci & satis rebeli profigando quid tentandum, habeatur ad causas quascunque & omnes circumstantias sedula attentio, ut juxta diversam & admodum hæterogeneam ejus indolem genuina instituat curatio, quam generaliori quidem schemate & methodo suppeditare possemus sequenti: materia præprimis acido-bilioformucosa tam viscerum substantiæ admodum profunde implicata, quam in vasis sanguiferis fluctuans fermentativa corrigatur, abstergatur & evacuetur; dum vero naturalis massæ sanguineæ proportio violata, pravæque complures ipsi immixtæ sint qualitates cacochymicæ, ejusdem debita crasis refarciatur; denuo urgentiora morbi producta mitigentur, & viscera labefactata corroborentur.

§. XVI.

Expeditur autem fermenti correctio & compa-
ctæ

Etæ materiæ peccantis elisio ex viscerum substantia omnium optime bezoardicis mediæ naturæ & fixioribus interpositis semper incidentibus & abstergentibus; Inter prima eminent Tinctura Wedelii bezoardica, Ess. scord. gentian. rubræ pimpinell. alb. imo, sin æstus præternaturalis mitescat, & primæ viæ nimium quantum partibus pituitosis & acidis fartæ præsupponantur, cum Ess. caryophyll. cujus generis mixtura matutino tempore ad unam aut alteram dosin exhibenda est; post meridiem vero æqua vespertino tempore porrigantur pulveres Bezoardico-salini ex conchis citrat. lap. ∞ citr. arcan. duplicato M. Fo Plato , O diat , g diaphoret. vel bezoard. mineral. vel Sli cum g . nat. concinnati, hisce continuandum est de die in diem. Quodsi vero calor augeatur & effertior evadat, ex recensitis horumque similibus potiones cum Vis blande diapnoicis; uti scord. chærefol. scorzon. &c. conficiuntur, queis insititur, donec de periodo infestante per novam phænomenorum exacerbantium apparentiam certi facti simus, tunc una alterave hora ante recrudescentem futurum paroxysmum salia media antecedentibus tacta cum O o depurato æstus vehementioris mitigandi causa iterata dosi propinentur.

§. XVII.

Elisa porro a recessuum lateribus & viscerum cavernulis massa fermentativa, optime immutatur & evacuatur per decocta & infusa ex aperientibus radicibus, præsertim pimpinell. alb. gentian. rubr. polypod. angel. cichor. scorzon &c. HBis cochlear. capill. Fis cuscut. epithym. agrimon. scabios. scord. pluribusque aliis

aliis pugillaria cum sero lactis, quod futuras abarctet febres lentas, insuperque abstergendi usum, satis efficacem, præstat, parata dum matutino, dum pomeridiano tempore assumenda; ita etiam horum loco decoctum avenaceum Loveri, saluberrima in hisce morbis chronicis medicina subtrui potest.

§. XVIII.

Evacuatio autem, si positivè instituenda, fieri poterit primario per alvum, quo passu quoddam laxans ex rad. rhabarb. orient. fol. fenn. S. S. fl. acac. persicor. cichor. borag. violar. passulis minoribus concinnatum loco ∇ fontanæ sero lactis decoctum admixto cremore aut crystall. $\bar{\phi}$. aut O o $\bar{\phi}$ iato usurpari potest; æque prostant pilulæ principiis amaro-bezoardicis imbutæ summi usus Becherianæ aut quorundam Authorum $\bar{\phi}$ ææ Quercetan: Schroeder. Wedel. de quibus omnî hebdomade (potissimum ubi evacuatio cum euphorîâ succedit) dosis ad sumendum suadere placet.

§. XIX.

Verum enim vero sublatitante abscessu, destructione aut corruptione viscerum, cautè pilularum, exclusis Becherianis, instituatur usus, cum ista momenta virium colliquatio è pede insequatur, potius proinde temperatioribus ex scord. paratis medicaminibus junctis travmaticis & leniter abstergentibus medicatio tentanda est; Eminent autem inter ista herbæ agrimon. Scabios. chærefol. pyrolæ fl. bellid. scabios. hyperic. &c. in infusi aut decocti formulam redactæ, cum

G

que

que hyperia aut Epiale statim appareant, ad priores pagg., queis omnia petractata, respiciatur. Aut fieret fortassis, ut paroxismus adhibitis omnibus mediis cedere nolit & deteriora cuncta minetur, febrifugis stricte dictis abarceatur.

§. XX.

Tandem ablatis quatantenus qualitibus sanguini admixtis, cacochymicis, ulteriorem proportionatæ craseos restitutionem procurare necessum est; hinc potu sufficiente & diluto sepositis omnibus calidioribus medicamentis illa facile impetratur, præsertim si cum pulveribus saccharilactis temperandi causa maritetur.

§. XXI.

Ultimo urgent inter symptomata morbi haud difficulter subventanei hæctica & hydrops, queis obviare & reluctari tenemur, quippe priori per blande abstergentia sanguinisque acrimoniam temperantia jamdum adnotata resisti potest, hinc commendat WEDEL. suam Tincturam ðis temperatam; posteriorem vero anticipare licet diureticis, quum humores serofosi initialiter statim evacuentur, obstructam alvum per clysteres referari, Diarrhœam modo cap. II. tacto tractare oportet, æstu vero nimium corporis partes exurente præter nitrosa acidula ut est clyffus ðii potui installandus diuresin promovens suaderi possunt; in gravioribus præcordiorum anxietatibus pulveres ðni & ðni cum conch. citr. sunt proficui.

§. XXII.

§. XXII.

Coronidis loco ponendum quidem foret maxime
necessarium in Therapia regimen Diæreticum; cum
autem sub capitis primi termino fufius dilucidatum
fuerit, Lectorem Benevolam ad ultimum ejus §um
amandamus.

F I N I S,

S. D. G.

* * *

Hört ihr Kranken! wie das Fieber recht curirt der Medicus
Unfäll wancken, wann darRüber er das Herze stärckt, so schlaf
Glaubet kühnlich, wo die Aergste mit der Kunst nicht so und so
Oft bedientlich wäreN nierzte vor der Zeit uns weg, wie SchneE
Manches Fieber: ey! credenTZe Medicinam, mit GefallN
Schreit nicht über seine Gränge, und leb' also, wie man soL
So curirt der Medicus glücklich, auch das Fieber. JA

1.

Harte Fieber Schmerzen:
Drauen Meißerlich,
Uns den Todt zum Herzen,
Gieb dem Arzte dich,
Davon zu erretten!
Wilt du nicht lang betten.

2.

Unser Herrre Spönta,
Der ein Medicus,
Lehret, wie man sich da
Recht beginnen muß,
Wann das Fieber plaget,
Und uns fast aufnaget.

Mit diesem Acro-Medi- und Synocostichon, samt
gedoppelten Mittel-Reimen, in dem ersten
Tage, und noch einer andern Art der Acro-
stichen in den ersten zwey Zeilen des Nachsages
wolte dem Dno Neo-Doctori futuro beehren

C. V. Fleischhauer, D.
Adv. Ord.

Nōsti compositas Neo-Doctor pellere febres
Plus sperat patiens simplicis, artis opem
Tempora cum cingit laurus, cum scandis honorum
Pegma, precor, vocis ut tibi cuncta fluant.

*Hisco congratulatur Amico suo Essi-
mantissimo*

H. J. D. M. D.
Aemula

Aemula matorum doctrinae signa daturus,
 Ascendis cathedram, laudèque dignus eam
 Ornas, consultis proponeris hic bene multis,
 Jam studii fruges praemia digna feres.
 Singula succedant faultè, mala cuncta recedant,
 Det Deus inceptis vela secunda tuis.

*Ha Nobilissimo & Clarissimo Dn. Doctorando de
 egregio specimine inaugurali, nobisque hono-
 ribus ex animo gratulatur*

JOSEPH GABRIEL HEIN, Med. Licent.
 & Militis Praesidiarii in Castro St. Petri Me-
 dicus Ordinar.

SIC exVDatVM est: sine qVas tibi fLeXit oLiva S
 Hierius cum laude chorus sacra Principis Aescle S
 Omnigenos inter plausus modo dextera doct POE
 Explicat in capite, hoc ornatu pulpita scand HE
 Nectareas bibiturus aquas, quas fundere flume N
 Targè aganippe solet, modo mellea munera post se L
 Accipe, Pieridum soboli queis Praean amar LA
 Vertit in illecebras suavi tot tædia gust AV
 Ito igitur felix cingendus epomide, doct I
 Valva patet pindi, resonant jam buccina cant V
 Onides plaudunt, recreant se turba noven AV
 Hæsalique plagis plenum sonat undique viva I

His metris

*Nobilissimo atque Doctissimo Domino Docto-
 rando gratulabundus accinit*

J. G. I. CASTELLI,
 Med. Licent.

Qui post innumeras clades, fera bella cruentos
Hoftes profternit, circum caput ambulat illi
Laurea non immerito, Victricis gloria pompæ,
Et vehitur celfo domato Marte triumpho
Victoris cunctas fonat omnis fama per oras;
Sic Tibi pzonio sunt bella fepulta labore
Ardua bella voco, liquefactis viribus ulla
Per fegetes, animo fedulo tamen acta, quiefce
Viciffi tandem fint pulpita docta triumphus
Pro fudore tuos circumdent ferta capillos.

sta vobis

A. FITTERER,
Advocat. Satrap. Vippaccnfis.

Quidquid agis, Frater, ftudeas arcana parare,
Queis hoflis percat, vigeat queis vivat amicus,
Qui plaudat mecum: Felix per fœcla perennes.

Ita

*Nobiliffimo Domino Docttorando Fratri fuo
dilectiffimo pauciffimis accinis*

J. D. R. S.
Ad St. Sever. Canon.
Domicill.

Quelle Joye! & quel contement,
Devoir, que mon cher frere
Arrive au Port heureufement
Qu'il ancre, & qu'il prenne terre

Dans

Dans la Republique des Docteurs
A la face du Public,
Mon souhait est, qu'il croisse en splendeur
Et que son But unique
Tente à la solide Experience
Pour devenir grand Maître
Dans son Art, dont les belles sciences
Emanent du plus grand Etre.

*Quand-mêmes l'amour fraternel ne m'eut pas in-
spire de vous presenter ces peu de lignes Vo-
tre merite personel & Votre Diligence m'y an-
roient forces c'est de la part de Vosres très
devoic frere*

J. M. F. S. J. A.

L'Avidité des Sciences
Est Fille de la Vertu ;
Aujourd'hui la Juvence
Cherche à la voir à nuë.
Rien ne coute ! Fatigue ; Veille ;
Les plaisirs qu'elle s'abbrege,
De même que le Sommeil
Font la Gloire des Colléges.
L'Oeuvre enfin couronnée
Vous fait franchir le Pâs
D'une Chaire environnée
De Doctes, qui crient, Vive! SPOENLA:

*Ces peu de lignes seront en signe d'une vrai De-
votion dans cette occasion de Son très humble
& très obéissant Serviteur,*

MULLER,
Maître de Langue.

Que

Quæ semper tecum, nosces suavissime Fautor
Longa fides arcto fœdere juncta fuit.
Nunc Tibi poëonio modulatur carmina plectro
Carmina piërio non inimica choro.
Te Medritina regat, ducat, Fortuna secundet,
Tum miser ægrotus dulce levamen habet.

*Quæ
in sinceram animi gestiëntis tesseram appo-
nere voluit*

JORDANS, Jur. Stud.

Si jaceant ægri capiant Machaonis herbas
Quasque dat ex medico fonte Galenus opes.
Sed firmet solidam virtus patientia mentem
Hæc facilem morbis omnibus addit opem.
Crede mihi procul hinc cessat dolor omnis ab omni
Sumitur à doctâ, dum medicina manu.

*His paucis Prænobili ac Doctissimo Domino Delle-
rando se commendat servorum infimus*

F. W. WÜRSCHMID,
J. Studiosus.

01 A 6576

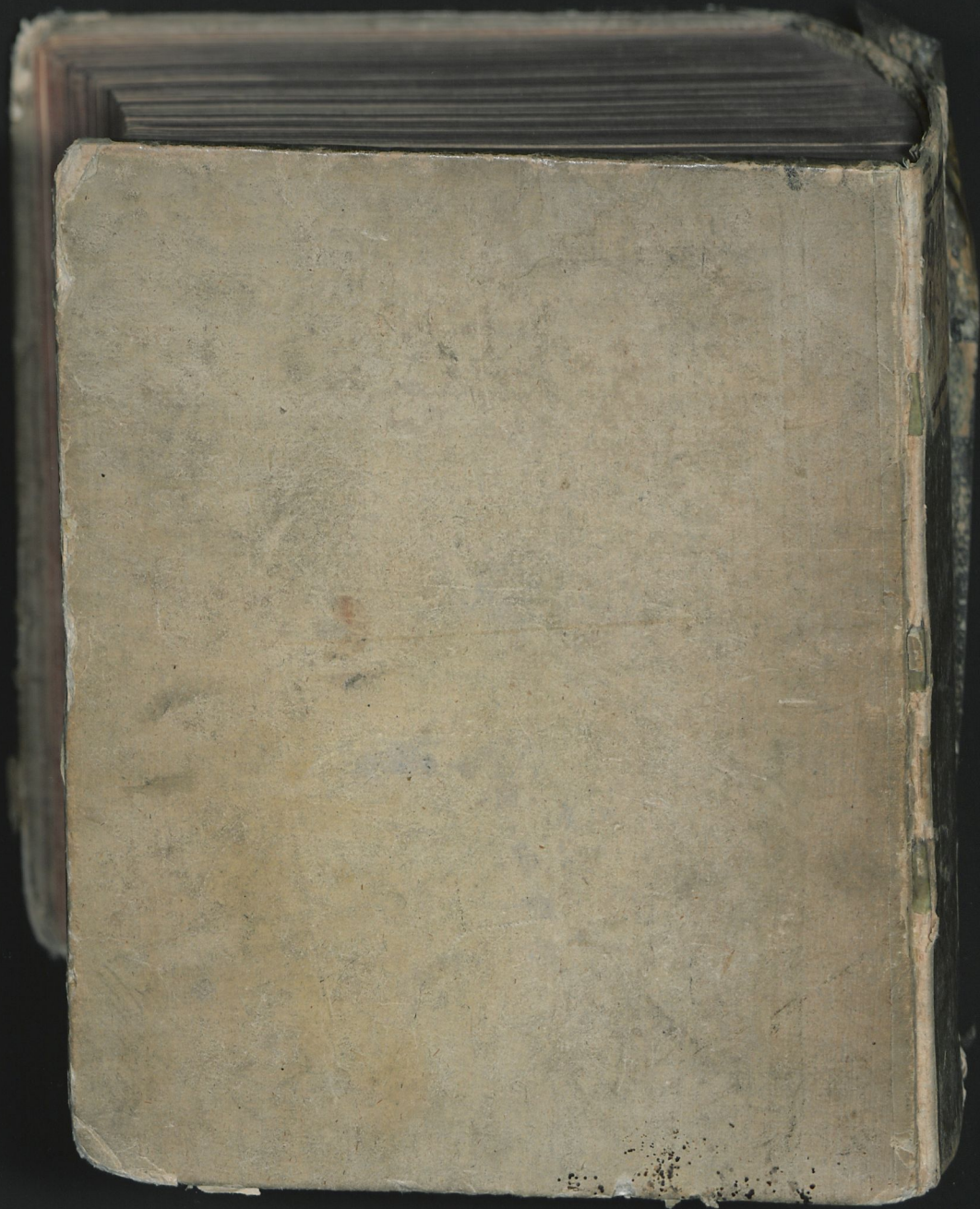
ULB Halle 3
002 931 664

TAOC

Sb.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE

FEBRIBVS COM-
POSITIS,

QVAM

AVCTORITATE

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

IN ALMA ET PERANCIQA HIERANA

SVB PRÆSIDIO

DN. D. JOH. HIER. KNIPHOFII,

ANAT. CHIRVRG. ET BOTAN. PROF. PVBL. FAC. MED. ASSESS. ORD.
ACAD. CÆSAR. NAT. CVRIOS. COLLEGE,

PATRONI ET PROMOTORIS SVI ÆTATEM
COLENDI,

PRO LICENTIA

SVMOS IN ARTE MEDICA HONORES
ET IMMVNITATES

LEGITIME IMPETRANDI

H. L. Q. C.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVCTOR FT RESPONDENS

JO. HVGO FRANCISCVS SPOENLA,

THVRINGO-VIPPACENSIS.

DIE XVI. JVLII MDCC XLVI.

ERFORDIAE

Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.

